

Ba nyin ya tüit në tuenytueeny ke koc nhiiim tënoj menhdu

Gëer de acieëk tennë meth ee kueer theer nyic raan ebën ke ye kueer yennë meth cil ago ya raan dit

Ci men nyic yin mendhu apieth awär raan ebën, në thees kök ke ka lëu bï yic ya riel eyadëj ba acieëk ke menhdu ya nyic men tö keek ci men theerden ka noj kä ci roth geer në tuenytueeny ke yen nhom lëu bï yin ke ya dieer. Acin raan ye yin koc ba ya raan ci piöjc arëet në töök de tuenytueeny ke koc nhiiim. Alëu bï ya naaj kä ba keek ya lëu në luoci ago menhdu ya kony.

Tënoj en kä ci roth geer ca keek tüj

Alëu bï ya naaj kä ci roth geer tennë acieëk ke menhdu ku jol ya täj ye yen tak, men ë yen nyuooth lan noj en kuçny kocrkë. Yin lëu ba kee kækë ya tüj:

- Të yen röt yok ke ci riöjc, noj kä ci yen riir nhom ka ci piö dhuöör arëet wennë ci piöu riäak ku lëet koc.
- Të ci yen röt miit amäath tennë mäthke, ka koc ke paanden, ku jol ya kækök èke yee keek looi theer, wennë ye röt yok ke ci ciën riel bï yen käj beér ya looi.
- Të yen röt yok ke nñ cie beér bën apieth ci men theerde ka cie beér cam apieth.
- Të cennë nhom ye beér tö në kä looi keek yiic
- Yee tak në kärac, kä cie beér jäl në yenhom.
- Tënoj en kök ci roth geer në acieëk ke yiic – yee doc riöjc ka ye doc neeny tennë mith thi koc kor.

Headspace ee kuçny gam në käjuëc lëu ba keek ya tüj në ke de tuenytueeny ke koc nhiiim tënoj menhdu. Ago wël kök ya yok, tüj webthait de: [How to talk to your child about mental health](#).

Käkök lëu ba keek ya tak aye kä ci men de:

- Ci acieëk kækë tö në thees keedë? Na ci ya thees juëc wär wiik keerou, ke ka lëu bï ya thees bï yin ke kuçny ya koc.
- Yee acieëk kækë yok èke ril wudë? Ye kë tö wuya në thees kedhie wennë ye kë bën ku docckë jäl?
- Ye acieëk kækë kækëen ke thukul, pialdeen de yen guöp, ruäädie kennë koc kök, ku jol ya mietdeen de yen piöu në käj kedhie yee keek looi në nyindhie riöökiic wudë?

Jaamë wennë menhdu

Alëu bï yic ya riel arëet bï koc ya jam në tuenytueeny ke koc nhiiim. Në thees kök ke wo ye riöjc në kä lëu bï yen koc ya riöjc piööth wennë wo ye riöjc në kä lëu bï wuçoock yen jol juakic ago ya këdüt dët pëei.

Acin kueer töj lgok lëu bennë raan jam ya joc. Kë ba ya lueel abi ya thöj kennë run ke menhdu ku dët ben käj ya doc deetic. Them bï ya wët ci men de “yen” kee ba keek ya doc lueel, ci men de:

- Aca tüj në kee ninkë yiic ke noj käjuëc ye keek doc tak arëet në yinhom. Xën ci piöu miet ba jam wönnë yin wennë ba piñ në wëlku ku ba tüj eyadëj men noj kuçny lëu ba gäm yin.
- Ee röt looi [ke yi kën röt beér tüj në kee ninkë yiic/ku ye röt looi eyadëj ke yi ye lë nhial ku beérë lë piny], Të käj wudë?
- Yin è röt looi ke noj [kë ci yin riir nhom apëi/ku noj dhuöör de piöu], yeeñö loi röt tënnoj yin? Alëu bukku yekënnë cökpyin nëtök.
- Acin kë rilic tö thün të ye yin röt yok ke yi ci kör ba jam wennë yen, yin lëu ba jam wennë [raan ca gam piöu/raan ljuëen nyic]. Ku yen bï ya joot ke ba ya cök nyic men nhiaar yin ku yennë dieer në pürdü.

Na ci menhdu ye piöu liep ku bï jam kennë yin:

- Yin ba ya gäm njööth men bennë keriëec ebën piath ku yin ci piöu miet arëet në kä yen jam kennë yin.
- Ca gam wu naa ye koc jam në kä ke tëek de raan në rötdé ku jol ya të yennë koc roth yok thün; alëu bikkë yiic ya riel.
- Thiëc në kä koc tennë yin (agut ci të cök keek kä kocrkë keek ya kuc)
- Gämë keek kuçny ago kë wël ya yok ku jol ya kuçny

Ago wël kök bï yin ya nyuööth në kueer bin ya jam wennë menhdu ya yok, tüj webthait de:

- Raising Children Network:** [Yeeñö ba ya lueel aguo jam ya joc wönnë raandiëen thiin koor në kä de tuenytueeny ke koc nhiiim?](#)
- Safe Minds:** [Athöör thiin de nyuuth tennë koc noj bëiken](#)
- Reach Out:** [Lëu ba jam piëth ya yok wudë](#)

Yök de kuccony

Na noj kä cii yin ke diëer në tuenytueeny ke koc nhiiim tennë mənhdu, ke ka kɔr ba jam jɔk wennë thukul piööc mənhdu thün. Aa lëu bikké yin ya kony ago käjuëc kök ke kuccony ya yok men ye keek gam në akutnhom de piööc (Department of Education and Training).

Tennë yin – lucci, wël ku jol ya adit

Anoj käjuëc kök ke kuccony ye tö ýadëj, wël ku jol ya adit ba keek ya yok ago yin ya kuccony ba ya nyic men kɔrë mənhdu kuccony.

kuccony

- [Namba de koc noj mith \(Parentline\)](#): 13 22 89 – Ee namba de telepuun cii yen ë nyuöth koc kök ku ye wël lögök gam tennë koc noj mith ku koc ye nyin tüüt në mith, jɔk në thee ke dhiëth agut cë thee bennë meth noj run kee 18.
- [Namba de piür \(Lifeline\)](#): 13 11 14 – ee namba de kuccony në thee ke riäök ku jol ya thee ye töök në kë bennë raan jööny në thee koor biï yen ke röt nök, men ye luui në thee kee 24 yiic.
- [Beyond Blue](#): 1300 22 46 36 – ee kë lögök ku yennë raan jääm nhom ku yee koc miöcc në adit ku kækök ke kuccony yennëke nyin tüüt në tuenytueeny kuöön ke yin nhom.

Wël ke kuccony

- [Adit ke töök de tuenytueeny ke koc nhiiim](#) ye tö kennë akutnhom
- Raising Children noj wëlke [Tuenytueeny ke koc nhiiim ku piath tennë mith kor](#) (Arøj kennë mith noj run kee 0 agut cii run kee 8) ku wëlke [Tuenytueeny ke koc nhiiim ku piath tennë mith beer juëen amääth kën thiërrou dööt](#)
- Headspace noj wël [Tennë koc ke määth ku koc ke baai](#) – men ye wël mat thün ýadëj në kuëer bennëke kuccony ya gam tennë raan de paanduön, wël ke akiim ye koc nyuöth ke headspace, ku ba cil de meth ya deetic wudë ku jol ya kuëer bin ke jam ya jɔk
- [Reachout noj wël ke kuçny bennë koc noj mith röth ya kuçny keepëi](#) – ee koc gäm wël ke jiëem ku käke kuccony ago mənhdu ya kony në kë de tuenytueeny ke koc nhiiim lëu bin ke ya diëer, ku jol ya käjuëc ye tuöl në nyindhië, piath (wellbeing), bï koc ya rek kennë koc kök ku jol ya jam.
- [Black Dog Institute](#) – Adit ke raan yetök ku jol ya Apps, wël ke jiëem në thee ku yan bennë ke kuccony ya yok, wël juëc kök në kë de tuenytueeny ke koc nhiiim ku kuccony de koc juëc.

Adit ke kuccony

Beyond Blue's [Child mental health checklist](#) (men ye röj kennë mənh noj run kee 4 – agut cii run kee 16). Ékennë ee koc gäm kuccony në thiëc ben koc ya thiëc në në kä cikkë keek

tak, të yee keek kegup yok thün ku jol ya aciëëk ke raan. Alëu bï raan ya kuçny ago nyic men kɔrë mənhdu kuçny tennë koc noj nyic cii keek piööc. Ékä bï koc ya nyuööth étënnë aye kä ke raan ye töök cii keek ye lëk koc kök

Tennë mənhdu – Lucci ku jol ya wël ke kuccony

Agut cii kuccony tennë thukul de meth ku jol ya akim de baai (family GP), anoj kuccony gëëk ye gäm tennë mənhdu men lëu bï ya yok ke tö baai.

- [Jiëemë nhom de abac ye luöi raan ke raan yoi nyin](#) – ee akutnhom cii mat kennë headspace ago mith tö në thukuul de rou (secondary school students) ke akuma de Biktoria; ago kë ya yok në kuccony bennëke ya jääm nhiiim në telepuunic.
- [Kids Helpline](#): 1800 551 800 – ee namba ye lucci gam abac, ke yee wël ke raan yetök gam ku jol ya wël lögök men ye keek gam në telepuun ku ye luui në thee kee 24/7 ku lucci de jiëemë nhom ye loi në alir yic tennë koc thii kor noj run kee 5 agut cii run kee 25.
- [headspace](#): 1800 650 890 – men ye kuccony cennë koc piööc luöi koc në käke tuenytueeny ke koc nhiiim men ya gam në aliric ku jol ya
- Telepuunic tennë koc noj run kee 12 agut cii run kee 25.
- [ReachOut](#) – ee akutnhom ye kuccony gam në aliric tennë koc thii kor ku jol ya koc éke dhiëth keek. Ee kuccony gam ku jol ya adit yennëke luui ku wël kök ye koc nyuööth ago koc thii kor ya kony në kériëc ébën ye kë koor në thee noj kä riliic cii tuöl.

Të noj wn kë rilic cii tuöl

Na ye yen yok ke mənhdu tö në kë rilic lëu bï yen nyaaï wëi, ke yi yuöpë 000 wennë leëre mənhdu panakim në banj de kë riliic cii tuöl (hospital emergency department), ago döc lë tñj në akiim.

